

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭКОЛОГИЯ, ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР
МИНИСТРЛІГІ**

«Қазгидромет» РМК

**Тау өзендері бойынша гидрометеорологиялық ақпараттар №95
(Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің күнделікті бюллетені)**

«17-19» қыркүйекке 2022 ж.

(бюллетеннің әрекет ету аралығы «16» қыркүйек күні 21 сағаттан «19» қыркүйек күні 21 сағ. дейін 2022 ж.)

құрастырылған уақыты: 16.09.2022 ж.

Мекен жайы : Нұр-Сұлтан қ., Мәңгілік ел, 11/1
Алматы қ., Абай көшесі, 32

Кезекші синоптик:	Сайлыбаева Л.	тел.: 8(7172) 79-83-75	e-mail: ukpp@meteo.kz
Кезекші инженер-гидролог:	Молдағалиева А.	тел.: 8(7172) 79-83-94	e-mail: moldagalieva_a@meteo.kz
СҮЗСББ басшысы:	Яфязова Р.	тел.: 8(727) 267-64-87	e-mail: seli@meteo.kz

**2022 жылғы «17» қыркүйекке
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы**

Іле Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыс, солтүстік-батыс желі 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 15-20 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 8-13 градус жылы.
Күнгей Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыс желі 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 15-20 градус жылы.
Теріскей Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыс, солтүстік-батыс желі 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 17-22 градус жылы.
Жетісу Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5 градус аяз, күндіз 10-15 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 2-7 градус аяз, күндіз 8-13 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Кей жерлерде жаңбыр (түнде 0,0-0,9 мм, күндіз 1,0-6,0 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 19-24 градус жылы болады.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Кей жерлерде жаңбыр (түнде 0,0-0,9 мм, күндіз 1,0-6,0 мм), найзағай болады. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 19-24 градус жылы болады.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Кей уақытта жаңбыр (0,0-2,0 мм), найзағай. Шығыстан, оңтүстік-шығыстан жел соғады, күші 5-10 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 15-20 градус жылы.
Өгем жотасы	Кей уақытта жаңбыр (0,0-2,0 мм), найзағай. Шығыстан, оңтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 6-11, күндіз 19-24 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Жел оңтүстік-шығыстан, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 23-28 жылы.
Сауыр	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-шығыстан 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 0-5, кей жерлерде 3 градус үсік, күндіз 10-15 жылы.
Тарбағатай	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-шығыстан 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 0-5, кей жерлерде 3 градус үсік, күндіз 15-20, кей жерлерде 23 жылы.
Қазақстандық Алтай	Түнде кей жерлерде аздаған жауын-шашын (жаңбыр, жылбысқы қар 0,1-0,9 мм), тұман. Жел солтүстік-шығыстан 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 0-5, кей жерлерде 2 градус үсік, күндіз 13-18, кей жерлерде 10 жылы.

2022 жылғы «18-19» қыркүйекке арналған ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. 18 қыркүйекте ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 13-18, кей жерлерде 5-10 градус жылы, 19 қыркүйекте ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 15-20, кей жерлерде 7-12 градус жылы болады.

Жетісу: кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. 18 қыркүйекте ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 13-18, кей жерлерде 5-10 градус жылы, 19 қыркүйекте ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 15-20, кей жерлерде 7-12 градус жылы болады.

Жамбыл: кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 16-21 градус жылы болады.

Түркістан: жауын-шашынсыз. 18 қыркүйекте ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 18-23 градус жылы, 19 қыркүйекте ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 20-25 градус жылы болады.

Маңғыстау: жауын-шашынсыз. 18 қыркүйекте ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 25-30 градус жылы, 19 қыркүйекте ауа температурасы түнде 15-20, күндіз 27-32 градус жылы болады.

Абай: жауын-шашынсыз. Ауа температурасы түнде 0-5 градус жылы, топырақ бетінде 5 градус үсік, күндіз 15-20 градус жылы болады.

ШҚО: жауын-шашынсыз. Ауа температурасы түнде 0-5 градус жылы, топырақ бетінде 5 градус үсік, күндіз 15-20 градус жылы болады.

2022 жылғы 16 қыркүйектегі жағдай бойынша Іле Алатауының таулы өзендеріне шолу

Өткен тәулікте Іле Алатауының таулы өзендерінде су деңгейінің шамалы ауытқуы байқалды: Кіші Алматы өзені – Мыңжылқы ГБ-де 2 см-ге; Қаскелен өзені – Қаскелен Гб-де 1 см-ге. Үлкен Алматы көлінің су деңгейі 4 см-ге көтерілді. Таулардағы температуралық фон 0°C-дан 11°C-ға дейінгі жылу диапазонында сақталады. Нөлдік изотерма теңіз деңгейінен 4180 м биіктікте орналасқан.

Білімқұмарлар үшін селдер туралы мәліметтер

1887 жылы Верный жер сілкінісі Проходной өзені алабында ауқымды селдің пайда болуына ғана алып келмеді, (моренаның сұйылуы орын алып, ол" ерекше жылдамдықпен " Үлкен Алматы өзенінің алқабына шығып, қалыңдығы 60 м-ге дейін, ені 300 м-ге дейін және ұзындығы шамамен 3 км және көлемі шамамен 54 млн м³ шөкті), сонымен қатар

ол Көкшоқы және Ақжар деп атау алған екі ірі құламаның- бытыраңқы сел құраушы ошақтардың пайда болуына алып келді. Құлама массасының жалпы көлемі шамамен 50 млн м³ құрады.

Көкшоқы жылғасының (Үлкен Алматы өзенінің сол саласы) су жинау аумағы шамамен 2,7 км², ұзындығы 2,8 км, орташа еңісі 12°, су жинау биіктігінің амплитудасы 1900-1300 м (жоғарғы суреті). Ақжар жылғасының (Ақсай өзенінің оң саласы) су жинау аумағы шамамен 1,7 км², ұзындығы - 1,5 км, орташа еңісі -15°, су жинау биіктігінің амплитудасы 1800-1400 м (төменгі сурет).

Бұл ошақтардың ерекшелігі теңіз деңгейінен су жинаудың салыстырмалы түрде төмен биіктігіне (нәтижесінде жылы кезеңнің ұзақтығы үлкен), үлкен көлбеулігіне және жеткілікті үлкен су жинау алаңына, сондай-ақ селдің қалыптасуына қатысатын борпылдақ тау жыныстарының қорына байланысты селдер мамырдан қыркүйекке дейін қалыптасады.

Осы ошақтардың маңында қолайлы климатқа байланысты жеміс беретін өсімдіктер (өрік, алма, жаңғақ, долана, итмұрын, шырғанақ және т.б.) өсіп, Алматы қаласының тұрғындарын қызықтырады. Жаңбыр кезінде сел ошағында болу өте қауіпті. Көкшоқы мен Ақжардағы селдің максималды шығыны 50 м³/с дейін жетеді.

Тауда жүргенде сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыздар.

Іле Алатауының таулы өзендерінің режимі туралы мәліметтер
2022 ж. "16" қыркүйекке

№	Өзен	Пункт	Биіктік, м	Ауа температурасы, °С			Жауын-шашын, мм		Су деңгейі, см		Су өтімі, м³/с			Тәуліктегі су деңгейінің өзгерісі (8 сағ.), см	Лай- лылық
				Макс. 15.09	Мин. 16.09	08 ч. 16.09	День 15.09	Ночь 16.09	Ср. 15.09	08 ч. 16.09	Ср. 15.09	Макс. 15.09	08 ч. 16.09		
1	К. Алматы	Мыңжылқы М	3017	12.0	1.0										*
2	К. Алматы	Мыңжылқы ГБ	3017			0.7			259	259	0.28	0.43	0.25	+2	*
3	К. Алматы	Тұйықсу а. ГБ	2466			6.0			605	604	0.35	0.41	0.30	0	*
4	К. Алматы	Шымбұлақ М	2200	11.5	6.9										*
5	К. Алматы	Сарысай ГБ	1928			6.9			263	262	1.42	1.47	1.37	0	*
6	К. Алматы	Медеу ГБ	1700			6.0			105	99				-4	*
7	Батарейка	Просвещенец ГБ	1569			11.0			47	47	0.08	0.08	0.08	0	*
8	К. Алматы	Алматы қ. ГБ	1179			6.0			186	184	1.29	1.29	1.08	-2	*
9	Бұтақ	Бұтақ ГБ	1475			7.0			244	244				0	*
10	Ү. Алматы	көл. 1.1 км жоғарыдағы ГБ	2654			5.0			310	309	1.88	1.88	1.66	-1	*
11	Ү. Алматы	Проходной ө. 2 км жоғарыдағы ГБ	1471			8.0			266	266				0	*
12	Құмбел	Устье ГБ	2150			8.0			70	70				0	*
13	Проходная	Устье ГБ	1422			10.0			271	270	1.22	1.27	1.17	0	*
14	Терісбұтақ	Устье ГБ	1362			9.0			207	207	0.65	0.65	0.65	0	*
15	Қаскелең	Қаскелең ГБ	1133			7.0			277	277	3.99	4.17	3.99	+1	*
16	Түрген	Таутүрген ГБ	1054			3.2			90	90	0.22	0.20	0.22	-1	*
17	Есік	Есік қ. ГБ	1279			7.0			194	194				0	*
18	Талғар	Талғар ГБ	1199			8.0			301	299				-1	*
19	Үлкен Алматы көлі	Көлдің солтүстік жағалауында ГБ	2500	13.0	-0.6	7.7			934	936				+4	*

Ескертпе:

* - деректер жоқ

**Қазақстан аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру
«17-19» қыркүйекке 2022 ж.**

Облыстар	Сел қауіпті аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Маусымдық қар желісі жоқ. 3900 м биіктікте қар дақтары жатыр. Мұздықтардың еруі аздап өзгерді. Топырақтың ылғалдануы критериалды мәннен төмен. 17 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 18-19 қыркүйекте кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. Гидрометеорологиялық жағдайлар жаңбыр генезисті селдерінің қалыптасуына ықпал етпейді.
	Күнгей Алатауы	
	Теріскей Алатау	
Жетісу	Жетісу Алатауы	Мұздықтардың еруі аздап өзгерді. 17 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 18-19 қыркүйекте кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. Гидрометеорологиялық жағдайлар жаңбыр генезисті селдерінің қалыптасуына ықпал етпейді.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Мұздықтардың еруі аздап өзгерді. 17 қыркүйекте кей жерлерде жаңбыр (түнде 0,0-0,9 мм, күндіз 1,0-6,0 мм), найзағай болады. 18-19 қыркүйекте кей жерлерде жаңбыр (1,0-14,0 мм) жауады, найзағай күтіледі. Гидрометеорологиялық жағдайлар жаңбыр генезисті селдерінің қалыптасуына ықпал етпейді.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	17 қыркүйекте кей уақытта жаңбыр (0,0-2,0 мм), найзағай. Гидрометеорологиялық жағдайлар жаңбыр генезисті селдерінің қалыптасуына ықпал етпейді. 18-19 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	17-19 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	17-19 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Шығыс Қазақстан	Сауыр	Мұздықтардың еруі аздап өзгерді. 17-19 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Мұздықтардың еруі аздап өзгерді. 17 қыркүйекте түнде кей жерлерде аздаған жауын-шашын (жаңбыр, жылбысқы қар 0,1-0,9 мм), тұман. Гидрометеорологиялық жағдайлар жаңбыр генезисті селдерінің қалыптасуына ықпал етпейді. 18-19 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.